

BÖLÜM 1

GENETİK HASTALIK TANI MERKEZLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ: TEMEL YAKLAŞIMLAR VE STRATEJİLER

Vedat CANER¹

GİRİŞ

Genetik hastalıklar, insan genomunda meydana gelen mutasyonlar ve kromozomal düzensizlikler nedeniyle ortaya çıkan bir dizi sağlık sorununu kapsamaktadır. Günümüzde, genetik tarama ve tanı yöntemleri, kalıtsal hastalıkların erken tespiti ve tedavi sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, genetik tanı merkezleri, bireylerin ve ailelerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir işlev üstlenmektedir. Ancak bu merkezlerin, yalnızca teknik açıdan değil, iş sağlığı ve güvenliği boyutunda da yüksek standartlara sahip olması gerekmektedir.^[1]

Laboratuvar ortamları, özellikle genetik tanı merkezleri gibi yüksek hassasiyetle çalışılması gereken alanlarda, çalışanlar için bir dizi riski beraberinde getirmektedir. Biyolojik ajanlara maruz kalma, toksik kimyasalların kullanımı, ergonomik zorluklar ve stres kaynaklı psikososyal sorunlar, bu tür ortamlarda yaygın olarak karşılaşılan problemlerdir. Mevcut biyogüvenlik düzeylerinin yeterli olmaması, bu risklerin yönetimini daha da karmaşık hale getirmektedir.^[2]

Bu kitap bölümü, genetik hastalık tanı merkezlerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını kapsamlı bir bakış açısıyla incelemektedir. Çalışmada, bu merkezlerde çalışan bireylerin karşılaştığı temel riskler belirlenmiş ve bu risklerin etkilerinin nasıl azaltılabileceğine dair öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uluslararası standartların mevcut duruma nasıl entegre edilebileceği üzerine tartışmalar yer almaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü vedatcaner@beykent.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3275-358X

enfeksiyonların yayılma riskini azaltarak genel halk sağlığını korumada önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının iyileştirilmesi, genetik hastalıkların yönetiminden toplum sağlığının korunmasına kadar geniş bir etki alanına sahiptir.

KAYNAKLAR

1. Andersson, H., Perry, W., Bowdish, B. Emergency preparedness for genetics centers, laboratories, and patients: The Southeast Region Genetics Collaborative strategic plan. *Genetics in Medicine*, 13(10), 903-907.
2. Yusuf, M., Haqi, D., Alayyannur, P. Risk Analysis of Accidents and Occupational Disease in Ohs (Occupational Health and Safety) Laboratory. *Indian Journal of Public Health Research & Development*, 10 (7), 884-888.
3. Costella, M., Dalcanton, F., Cardinal, S. Maintenance, occupational health and safety: a systematic review of the literature. *Gestão & Produção*, 27 (2), 1-17.
4. Delany, J., Pentella, M., Rodriguez, J. Guidelines for biosafety laboratory competency: CDC and the Association of Public Health Laboratories. *MMWR supplements*, 60 (2), 1-23.
5. Fatemi, F., Dehdashti, A., ve Jannati, M. Implementation of Chemical Health, Safety, and Environmental Risk Assessment in Laboratories: A Case-Series Study. *Frontiers in Public Health*, 10 (1), 1-9.
6. Wahab, N., Aqila, N., Isa, N. A Systematic Review on Hazard Identification, Risk Assessment and Risk Control in Academic Laboratory. *Journal of Advanced Research in Applied Sciences and Engineering Technology*, 24 (1), 47-62.
7. Gharibi, V., Barkhordari, A., Jahangiri, M. Semi-Quantitative Risk Assessment of Occupational Exposure to Hazardous Chemicals in Health Center Laboratories (Case Study). *Shiraz E-Medical Journal*, 20 (10), 1-5.
8. Coelho, A., ve Díez, J. Biological Risks and Laboratory-Acquired Infections: A Reality That Cannot be Ignored in Health Biotechnology. *Frontiers in Bioengineering and Biotechnology*, 2015; 3:1-10.
9. Chander, D., ve Cavatorta, M. An observational method for Postural Ergonomic Risk Assessment (PERA). *International Journal of Industrial Ergonomics*, 2017; 57:32-41.
10. Chirico, F., Heponiemi, T., Pavlova, M. Psychosocial Risk Prevention in a Global Occupational Health Perspective. A Descriptive Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16 (14), 1-14.